

A FOGVATARTOTTAK CSALÁDDAL, KÜLVILÁGGAL VALÓ KAPCSOLATTARTÁSA

Juhász Zsuzsanna
egyetemi docens

Szegedi Tudományegyetem

1. A családdal, külvilággal való kapcsolattartás jelentősége

A szabadságvesztés-büntetés elsődleges célja a bűnelkövető megbüntetése a szabadságától való megfosztás által. A napjainkban általánosan elfogadott nézet szerint a személyi szabadság elvonása ugyanakkor nem járhat együtt a külső (családi, baráti, társadalmi) kapcsolatok teljes elvesztésével. A sikeres társadalomba való visszatéréshez/ visszailleszkedéshez ugyanis elengedhetetlenül szükséges a kapcsolattartás különböző formáinak biztosítása, illetve a kapcsolatok fenntartása, ápolása.

A külvilággal való kapcsolattartásnak a börtönkörnyezetben három funkciója emelhető ki. Egyrészt alapvető elemét jelenti a normalizációnak és hozzájárul a fogvatartottak reintegrációja elősegítéséhez.¹ Másodsorban előfeltétele számos alapvető jog (például a levelezéshez, családi élethez, véleménynyilvánításhoz való jog) gyakorlásának. Harmadsorban hiánya megalapozhatja az Emberi Jogok Európai Egyezményének 3. cikkében lefektetett kínzás, embertelen, megalázó bánásmód vagy büntetés tilalmának megsértését.²

2. A kapcsolattartás joga nemzetközi instrumentumokban

Az Emberi Jogok Európai Egyezményének³ 8. cikke rögzíti, miszerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy tiszteletben tartsák magán-, valamint családi életét, lakását és levelezését. Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának ajánlása, az Európai Börtönszabályok⁴ ennek megfelelően kiemeli a büntetés-végrehajtási hatóságok arra irányuló kötelezettségét, hogy ezen jogok tiszteletben tartását biztosítsák a végrehajtás tényéből fakadó szükségszerű korlátozásokkal. Így a fogvatartottak kommunikációja (legyen az például levél, csomagküldemény, történjen telefon útján vagy látogató fogadása révén) korlátozható, illetőleg ellenőrzés alá vonható a nyomozási cselekmények folytatása érdekében, preventív jel-

---

¹ Angliában például az Igazságügyi Minisztérium jelentése arról számolt be, hogy azon fogvatartottak körében, akik a bebörtönzésük alatt ápolták családi kötelezéseiket és őket folyamatosan látogatták, a visszaesési mutatók 38%-kal alacsonyabbak voltak, mint azon fogvatartottak esetében, akiket nem látogattak. Prison Reform Trust: Family connections: a review of learning from the Winston Churchill Memorial Trust Prison reform Fellowships – Part II., December 2016. 3.

² *Ilascu and others v. Moldova and Russia*, (application No: 48787/99, judgment of 8 July 2004) ügyében például a bíróság arra tekintettel mondta ki a kínzás tilalmának megsértését, hogy Ilascu 8 éven keresztül szinte teljes elszigeteltségben tartották: így nem volt kapcsolata más fogvatartottakkal, nem kapott híreket a külvilágból, tekintve, hogy nem engedélyezték számára a levélírást és levél fogadását sem. Emellett nem tarthatta a kapcsolatot ügyvédjével sem. Büntetésként korlátozták csomagfogadási jogát is.

³ Magyarországon kihirdette az 1993. évi XXXI. törvény.

⁴ Recommendation Rec (2006)2 of the Committee of Ministers to member states on the European Prison Rules

leggel újabb bűncselekmény megelőzése céljából, esetleg a bűncselekmény áldozatának védelme okán.

Az ajánlás kiemeli, hogy az ellenőrzés tekintetében törekedni kell az arányosságra, és nem szabad felhasználni a kapcsolattartás korlátozásának burkolt módjaként. A megszorításokat tehát szűk keretek között kell tartani annak érdekében, hogy a kapcsolattartás elemi szintjének biztosítását ne sértsék.

Az ajánlás hangsúlyozza továbbá, hogy a kapcsolattartásnak vannak olyan formái is, amelyek korlátozás alá nem eshetnek, így a nemzeti törvényhozások feladata azon nemzeti, valamint nemzetközi szervezetek, hatóságok meghatározása, amelyekkel a kapcsolattartás nem eshet megszorítás alá.⁵

A Kínzás, Embertelen, Megalázó Eljárás vagy Büntetés Elleni Európai Bizottság (a továbbiakban: CPT) 2. Általános Jelentése⁶ ugyancsak egyértelművé teszi, hogy a kapcsolattartás korlátozása csak számottevő biztonsági kockázattal igazolható, illetve az erőforrások hiánya miatt rendelhető el. A CPT 11. Általános Jelentése⁷ pedig kiemeli, hogy a hosszú tartamú szabadságvesztésre ítélték esetén a prizonizáció negatív hatásai kevésbé érvényesülnek, és egyúttal könnyebb lesz a szabadulásra való felkészülés, ha a fogvatartottak ténylegesen fenntartják a kapcsolatot a külvilággal.

Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának az életfogytig tartó szabadságvesztésre és más hosszú tartamú szabadságvesztésre ítélték kezeléséről szóló R (2003) 23. számú ajánlása⁸ ugyancsak leszögezi a családi kötelékek szerepét, és ezen kötelékek megszakadásának megelőzésére több ajánlást is megfogalmaz. Így a lehetőséghez mérten követendőnek tartja a családhoz közeli elhelyezés biztosítását. Kimondja, hogy a levelezés, a telefonálások és a látogatások tekintetében törekedni kell a maximális gyakoriságra. Amennyiben pedig ezen kapcsolattartási formák biztonsági kockázatot jelentenek, ésszerű biztonsági intézkedéseket (levelezés ellenőrzése, motozások) kell fogantatosítani.

Az ajánlás ugyancsak szorgalmazza a külvilággal való kapcsolattartás egyéb formáit is, így például az újságokhoz való hozzájutást, a rádió- és tévékészülékhez való hozzáférést, valamint a hozzátartozókon kívül más személyek általi látogatásokat is. A dokumentum emellett nem feledkezik meg a börtönökből való eltávozások különböző formáiról sem, és ezek alkalmazását is a tagállamok figyelmébe ajánlja.

3. A kapcsolattartás jogának szabályozása a Büntetés-végrehajtási kódexben

Előjáróban leszögezhető, hogy a Bv. kódexben⁹ kiemelt célként jelenik meg a társadalomba való visszailleszkedés elősegítése, amelynek fontos eleme a hozzátartozókkal és rajtuk kívül más személyekkel, illetve a reintegrációs célkitűzést elősegítő külső szervezetekkel való kapcsolatok kiépítése, fenntartása, valamint fejlesztése.

---

⁵ Az Emberi Jogok Európai Bíróságának egyes döntéseiben kiemelt figyelmet kapnak az európai emberi jogi szervezetekkel folytatott fogvatartottai kommunikációk.

⁶ CPT 2nd General Report [CPT/Inf (92) 3]

⁷ [CPT/Inf (2001) 16], 33.

⁸ Recommendation Rec(2003)23 of the Committee of Ministers to member states on the management by prison administrations of life sentence and other long-term prisoners

⁹ 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról (továbbiakban: Bv. tv.).

A hozzátartozókkal, valamint a fogvatartott által megjelölt és egyúttal a végrehajtási intézet által engedélyezett személyekkel és szervezetekkel való kapcsolattartás az elítélt büntetés-végrehajtási jogviszonyból származó joga [Bv. tv. 122.§ b) pont]. E jogosultság alanyi jogként azonban csak a fogvatartott hozzátartozóival való kapcsolattartást jelenti, más kapcsolattartók esetén a kapcsolattartás engedélyezése a büntetés-végrehajtási szervezet mérlegelési jogkörébe tartozik. A kapcsolattartás engedélyezésének megtagadását bűnmegelőzési törekvések, a büntetőeljárás eredményes lefolytatása egyaránt megalapozhatják. A döntéssel szemben a fogvatartottat ugyanakkor jogorvoslati jog illeti meg.

A 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet (továbbiakban: Bv. Szabályzat) 24.§-a arról is rendelkezik, miszerint a kapcsolattartás feltétele, hogy a kapcsolattartóként megjelölt személy hozzájáruljon személyes adatainak a büntetés-végrehajtási intézet nyilvántartásában való szerepeltetéséhez. Erre a körülményre a fogvatartottat a befogadáskor írásban figyelmeztetni kell. Annak érdekében pedig, hogy a fogvatartott a hozzájárulást beszerezhesse, engedélyezni kell számára, hogy egy alkalommal levelet írjon az érintett részére.¹⁰ Ugyancsak fontos megemlíteni, hogy a kapcsolattartó adatait a fogvatartott szabadulásakor a kapcsolattartók nyilvántartásából törölni kell.

Tekintettel arra, hogy a fogvatartottak kapcsolattartási joga büntetés-végrehajtási jogviszonyból származó jogosultság, így annak érvényesítése és tiszteletben tartásának biztosítása a büntetés-végrehajtási hatóság feladata. E jog ugyanakkor a végrehajtás tényéből fakadóan szükségszerű korlátozásokkal gyakorolható. A fogvatartottak kapcsolattartása egyrésztől ugyanis korlátozható, másrésztől ellenőrzés alá vonható a nyomozási cselekmények folytatása érdekében, preventív jelleggel újabb bűncselekmény megelőzése céljából, esetleg a bűncselekmény áldozatának védelme okán. A kapcsolattartás kereteit elsősorban a végrehajtási intézet rendje és a fogvatartás biztonsága jelölik ki. Ennek megfelelően az intézet rendje és a fogvatartás biztonsága érdekében van lehetőség a kapcsolattartás ellenőrzésére, de csak a törvényben meghatározottak szerint. A fentieken túlmenően egészségi ok fennállása esetén a kapcsolattartás korlátozásának is helye lehet.

A kapcsolattartás során az egyes kapcsolattartási formáknál szerepet kaphatnak egyrészt a végrehajtási fokozatok, másrészt a rezsimek¹¹ szabályai: az elítélt ugyanis a szabadságvesztés-büntetés végrehajtási fokozataira és a rezsimekre vonatkozó rendelkezések szerinti gyakoriságban és időtartamban kezdeményezhet például telefonhívást és engedélyezhető számára látogató intézeten kívüli fogadása, illetve a rezsimszabályoknak megfelelően a fogvatartó intézmény parancsnoka határozza meg a látogatások számát, időpontját és időtartamát.

4. A kapcsolattartás formái

A Bv. kódexben a klasszikusnak tekinthető kapcsolattartási formák, mint a levelezés, telefonbeszélgetés, csomag küldése és fogadása, látogató fogadása mellett új kapcsolattartási elem a látogató büntetés-végrehajtási intézeten kívüli fogadása, illetve a jogszabály a ju-

---

¹⁰ Bv. Szabályzat 24.§ (2) bek.

¹¹ A Bv. kódex egyik újdonsága a rezsimrendszer létrehozása. Lényege, hogy az egyes végrehajtási fokozatokon, azaz a fegyház, börtön és fogház fokozaton belül szigorúbb, általános, illetve enyhébb rezsimek különülnek el, amelyek az egyéniesítést, valamint a végrehajtás progresszivitásában rejlő előnyök fokozott érvényesülését szolgálják.

talomként adható kimaradást és eltávozást ugyancsak kapcsolattartási formaként nevesíti. Megjegyezhető, hogy fiatalok elítéltek esetén a kapcsolattartás formái között megtaláljuk az ún. családi konzultációt is.

A fogvatartottak számára legkedvezőbb szabályozás a levelezés tekintetében található, hiszen e kapcsolattartási forma sem a gyakoriság, sem pedig a terjedelem szempontjából nem esik korlátozás alá, míg például a közkedvelt telefonbeszélgetések gyakorisága és időtartama tekintetében figyelembe kell venni a szabadságvesztés végrehajtási fokozataira és a rezsimre vonatkozó rendelkezéseket. Ugyancsak megemlíthető, hogy a büntetés-végrehajtási intézet ideiglenes elhagyásával járó kapcsolattartási formák, így a látogató bv. intézeten kívüli fogadása, a kimaradás, valamint az eltávozás esetén a jogalkotó engedélyezésüket többek között meghatározott fogvatartási idő letöltéséhez köti, illetve egyebek mellett e kapcsolattartási formák nem alkalmazhatók az egyes végrehajtási fokozatok szigorúbb rezsimeiben.

4.1. A levelezés

A Bv. Szabályzat 97.§-ának (1) bekezdése szerint a levél írásos formában megjelenített, személyes jellegű közlést, adatot, információt, továbbá fényképet tartalmazó küldemény, amely postai úton borítékban küldhető. Noha utóbbi feltételnek a levelezőlap, illetve a képes levelezőlap nem felel meg, a szabályozás ezeket a közlést tartalmazó küldeményeket is a levéllel egy tekintet alá vonja. Hasonlóképpen levélnek minősíti a Szabályzat a nyomtatványokat, így a könyveket, katalógusokat, újságokat, folyóiratokat. Amennyiben a levélküldemény ettől eltérő tartalommal rendelkezik, például élelmiszert, ruhaneműt, tisztálkodási szereket tartalmaz, csomagnak minősül és a csomagküldeményekre vonatkozó szabályozás¹² alá esik.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának (továbbiakban: EJEB) esetjoga alapján a büntetés-végrehajtási hatóságokat megilleti a levelezés jogába történő beavatkozás joga, ami azonban csak három feltétel együttes fennállása esetén tekinthető jogszerűnek. Egyrésztől ugyanis a beavatkozásnak törvényben előírtnak, meghatározottnak kell lennie, ami azt jelenti, hogy a beavatkozás alapját az irányadó belső jogszabályok adják. Ehhez kapcsolódóan további elengedhetetlen feltétel, hogy a vonatkozó jogi rendelkezés hozzáférhető legyen a polgárok számára, és az irányadó belső jogszabály megfogalmazásának kellőképpen pontosnak kell lenni ahhoz, hogy a polgárok megértsék, milyen feltételek esetén korlátozható jogosultságuk.¹³

Másodsorban a beavatkozásnak a törvényben meghatározottság követelménye mellett egyúttal törvényes célokat is kell szolgálnia, harmadsorban pedig a beavatkozásnak egy demokratikus társadalomban szükségesnek is kell lennie, azaz nem haladhatja meg a cél eléréséhez egy demokratikus társadalomban szükséges mértéket, tehát egyúttal meg kell felelnie az arányosság követelményének. Fontos azt is hangsúlyozni, hogy ezek a feltételek egymásra épülnek, így ha a korlátozás a strasbourgi bíróság megítélése szerint nem felel meg a törvényben meghatározottság követelményének, akkor a törvényes cél és a szükséges mérték vizsgálata már nem is kerül sor.

---

¹² Bv. tv. 176.§ és Bv. Szabályzat 103.§

¹³ Sunday Times kontra Egyesült Királyság ügy (EJEB 1979. 6538/74).

Az EJEB esetjoga alapján a fogvatartottak levelezésébe való beavatkozás a hatóság részéről igen sokrétű lehet. Így magában foglalhatja többek között a levél felnyitását, elolvasását, cenzúrázását, tartalmának törlését, a továbbítás megtagadását, illetve a késedelmes továbbítást is. E beavatkozások a fentiek alapján csak akkor tekinthetők jogszerűnek, ha megfelelnek a törvényi célnak és a szükségesség/arányosság ismérveinek. E kérdéskörrel összefüggésben a Bv. kódex rögzíti, hogy a levelezés biztonsági ellenőrzésének célja a fogvatartás biztonságának fenntartása, valamint a biztonságot sértő, illetve veszélyeztető cselekmények megelőzése.¹⁴

A késedelmes továbbítást megelőzendő a Bv. tv. rögzíti a levél kézbesítésére, illetve továbbítására nyitva álló határidőt is, ami – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – az elítélt által írt és részére érkező levélküldemények esetén a második munkanapot jelenti. Fentebb hivatkozott eltérő rendelkezést találunk a nem magyar állampolgárságú elítéltek-nél, tekintettel arra, hogy esetükben a nem magyar nyelvű, biztonsági ellenőrzés alá eső magántermészetű leveleket négy napon belül kell továbbítani, vagy kézbesíteni.¹⁵

A kettő napos határidő irányadó akkor is, ha a fogvatartott részére érkező levelet azért kell az elítélt után küldeni, mert más büntetés-végrehajtási intézetbe vagy rendőrségi fogdára szállították, vagy engedélyezett távollétről van szó, és visszaérkezése mindkét esetben csak a levél érkezésétől számított 8 napon túl várható; illetőleg időközben szabadítására került sor.¹⁶

Az Európai Börtönszabályokban foglaltakkal összhangban a Kódex egyúttal megnevezi azon nemzeti, valamint nemzetközi szervezeteket, hatóságokat, amelyekkel a levelezés nem eshet megszorítás alá. Így tartalmilag nem ellenőrizhető a hatóságokkal (például a honi bíróságokkal), a törvényben kihirdetett nemzetközi egyezményben elismerten erre hatáskörrel rendelkező nemzetközi jogvédő szervezetekkel (kiemelten a Strasbourgi Emberi Jogi Bírósággal), az alapvető jogok biztosával, illetőleg a nemzeti megelőző mechanizmus szervezetével, munkatársával és a védővel való levelezés,¹⁷ valamint külföldi állampolgárok esetén az illetékes külképviseletekkel folytatott levelezés.¹⁸

Végül megjegyeznénk, hogy a strasbourgi szervekkel folytatott levelezés kitéüntetett szerepét támasztja alá az Emberi Jogok Európai Egyezményének 34. cikke, amely rögzíti, hogy az Egyezmény aláírói arra is kötelezettséget vállalnak, miszerint semmilyen módon nem akadályozzák az egyéni kérelmek előterjesztésének jogát, e jog hatékony gyakorlását. E körben tehát a fogvatartottak levelezése az Egyezményből fakadó védelmet élvez.

Azokban az esetekben, amikor alapos indokkal feltételezhető, hogy a levél nem a címzettként megjelölt személyhez, szervezethez szól, illetőleg a fogvatartott részére érkező levél feladója nem a borítékon feltüntetett hatóság, szervezet, avagy a védő, akkor a Bv. kódex lehetőséget biztosít a levél felbontására, de az ellenőrzés csak a feladó/címzett beazonosítására irányulhat. További garanciális szabály, hogy a levelet a fogvatartott jelenlétében kell felbontani és erről jegyzőkönyvet kell felvenni.

A büntetés-végrehajtási intézet által tartalmilag ellenőrizhető levelek tekintetében az ellenőrzés lehet rendszeres, illetve történhet szűrőpróbaszerűen. A felbontás során a cél annak megállapítása, hogy a levélküldemény tartalmaz-e biztonságra veszélyes tárgyat,

¹⁴ Bv. tv. 174.§ (3) bek.

¹⁵ Bv. Szabályzat 171.§ (3) bek.

¹⁶ Bv. Szabályzat 99.§

¹⁷ Bv. tv. 174.§ (4) bek. és Bv. Szabályzat 9.§ (2) bek., illetve Bv. tv. 11.§ (2) bek.

¹⁸ Bv. Szabályzat 171.§ (4) bek.

adatot vagy információt. Ha a tartalmi ellenőrzés – ami történhet technikai, vegyi eszköz, vagy szolgálati kutya alkalmazásával – a tárgy, adat vagy információ biztonságra veszélyes voltát állapítja meg, akkor a levél nem kézbesíthető, illetőleg nem továbbítható. A Bv. Szabályzat alapján a kézbesítés/továbbítás megtagadásának tényét az elítélttel közölni kell, egyúttal a levelet vissza kell adni vagy küldeni a feladónak. E rendelkezés alóli kivételt képez, ha a levéllel összefüggésben akár fegyelmi eljárás, akár büntetőeljárás megindítása szükséges, azaz ilyen esetekben a levél továbbítására nem kerül sor.¹⁹

A Bv. Szabályzat arról is rendelkezik, ha a levél egyaránt tartalmazna biztonságra veszélyes, illetve nem veszélyes részt: ilyenkor a fogvatartott csak a biztonságra nem veszélyes részt ismerheti meg, mégpedig a levél vonatkozó részének szóban történő ismertetésével.²⁰

4.2. A telefonáláshoz való jog

A Bv. Kódex egyértelművé teszi, hogy a telefonáláshoz való jogosultság mint kapcsolattartási forma a fogvatartottak által kezdeményezett telefonhívásokat jelenti, hívásokat az elítélt csak védőjétől, illetve képviselőjétől fogadhat. Emellett a beszélgetések lebonyolítására csak az intézmény által kijelölt készülékek vehetők igénybe, e körön kívüli készülékek a tilalmazott, elítélt által nem birtokolható eszközök kategóriájába esnek.

A telefonkészülékek használatának rendjét és feltételeit az intézmények házirendje tartalmazza. A telefonbeszélgetések mind gyakoriságukat, mind pedig időtartamukat tekintve a szabadságvesztés végrehajtási fokozatai és a rezsimszabályok függvényében alakulnak. Így a progresszív rezsimszabályok alapján a fegyház végrehajtási fokozaton belül az általános rezsimbe sorolt elítélt a kapcsolattartójával hetente három alkalommal és alkalmanként 10 perc időtartamban beszélhet.²¹ Amennyiben az elítélt e végrehajtási fokozaton belül a szigorúbb rezsimbe került besorolásra, hetente két alkalommal és alkalmanként már csak öt perc időtartamban telefonálhat.²² Az általános rezsimhez képest kedvezőbb megítélés alá tartozó, enyhébb rezsimbe sorolt elítéltek esetében pedig a kedvezőbb szabályozás a gyakoriságban nyilvánul meg, mivel a kapcsolattartás e formájára heti négy alkalommal nyílik lehetőség, míg a tartam itt is tíz percben került rögzítésre.²³

A szabadságvesztés-büntetést börtön fokozatban töltő elítéltek esetén az általános rezsimszabályok a telefonbeszélgetéseket tekintve megegyeznek a fegyház fokozatnál leírtakkal, azaz heti három alkalommal, és alkalmanként tíz percben kerülhet sor a távbeszélő használatára.²⁴ Szigorúbb rezsimbe sorolt börtönfokozatú elítéltek esetében e kapcsolattartási mód ugyanakkor már két alkalomra és tíz perc időtartamra szorítkozik.²⁵ A legkedvezőbb szabályok az enyhébb rezsimben érvényesülnek: az alkalmanként tíz perc időtartamú beszélgetések gyakoriságát a törvény heti öt alkalomban jelöli meg.²⁶

---

¹⁹ Bv. Szabályzat 100.§ (1) bek.

²⁰ Bv. Szabályzat 100.§ (2) bek.

²¹ Bv. Szabályzat 39.§ (2) bek. c) pont.

²² Bv. Szabályzat 39.§ (1) bek. b) pont.

²³ Bv. Szabályzat 39.§ (3) bek. c) pont.

²⁴ Bv. Szabályzat 40.§ (2) bek. c) pont.

²⁵ Bv. Szabályzat 40.§ (1) bek. b) pont.

²⁶ Bv. Szabályzat 40.§ (3) bek. c) pont.

Végül a legenyhébb fogház fokozaton belül az általános rezsimszabályok heti öt alkalomról és tíz perc időtartamról,²⁷ a szigorúbb rezsím esetén heti három alkalomról és tíz perc időtartamról,²⁸ valamint enyhébb rezsímnél heti öt alkalomról és tizenöt perc időtartamról²⁹ rendelkeznek.

Fontos megemlíteni, hogy amennyiben az elítélt hivatalos minőségben kapcsolattartóként megjelölt személyekkel (például tipikusan a védővel, jogi képviselőként eljáró ügyvéddel, államának konzuli képviselőjével), vagy szervezetekkel³⁰ folytat telefonbeszélgetést, e beszélgetés időtartama a fentebb hivatkozott progresszív rezsimszabályokban meghatározott időtartamba nem számít bele. Hasonló megítélés alá esik, ha a fogvatartó intézet méltányolható okra (például halálesetre) tekintettel engedélyez telefonbeszélgetést.

Az EJEB esetjogából az is leszűrhető, hogy amennyiben a hatóság korlátozza a fogvatartottak telefonáláshoz való jogát, akkor a levelezéshez hasonlóan ugyancsak feltétel a korlátozás törvényben történő kellőképpen pontos és részletes előírása, a hatóságok esetleges visszaéléseinek megelőzése érdekében. A fogvatartottak Emberi Jogok Európai Egyezményében lefektetett jogai tehát sérültek, ha a törvényi előírások nem nyújtanak megfelelő védelmet a hatóság beavatkozásával szemben. Bv. kódexünk ezzel összefüggésben kimondja, hogy a telefonbeszélgetések a bv. intézet rendje és a fogvatartás biztonsága érdekében ellenőrzés alá vonhatók, illetve indokolt esetben megszakíthatók, de erről az elítéltet tájékoztatni kell.

Amennyiben a hívást kezdeményező, illetve fogadó fél az elítélt védője, akkor a beszélgetés nem ellenőrizhető.³¹ A büntetés-végrehajtásért felelős szerv ugyanakkor ilyenkor is jogosult a hívó, valamint a hívott fél személyazonosságáról meggyőződni és ennek érdekében a beszélgetés megszakítható.³²

A fogvatartott által kezdeményezett telefonálás költségeit ő maga köteles viselni. A Bv. kódex alapján a felmerülő költséget az intézet abban az esetben előlegezi meg, ha a védővel való beszélgetés egy jogorvoslatra vonatkozó jognyilatkozat megtételéhez szükséges, és a telefonáláshoz szükséges összeggel a fogvatartott nem rendelkezik.

4.3. A csomag küldés és fogadás joga

A csomagküldés és fogadás jogosultsága, mint kapcsolattartási forma nem függ a szabadságvesztés végrehajtási fokozatától és nem igazodik rezsimszabályokhoz sem. A Bv. törvény 176.§-ának (2) bekezdése alapján ugyanis valamennyi fogvatartottat havi rendszerességgű csomagküldés, illetve fogadás illeti meg. E jogosítvány ugyanakkor nem érvényesül a magánelzárás végrehajtása alatt, de az elmaradt küldemény küldése/fogadása a magánelzárás végrehajtását követően engedélyezhető. Másrészről nem magyar állampolgárságú elítéltek esetén lehetőség van az illetékes külképviselettől való csomagkérésre, amelynek száma nem esik korlátozás alá.

---

²⁷ Bv. Szabályzat 41.§ (2) bek. c) pont.

²⁸ Bv. Szabályzat 41.§ (1) bek. b) pont.

²⁹ Bv. Szabályzat 41.§ (3) bek. c) pont.

³⁰ Bv. tv. 3.§ 9. pont.

³¹ Bv. tv. 11.§ (2) bek.

³² Bv. tv. 11.§ (7) bek.

A csomagküldemény fogadása jellemzően postai út igénybevételével történik, de a kódex lehetőséget biztosít arra, hogy az intézet igazgatója engedélyezze a csomag látogatás során történő közvetlen átadását.³³

A csomag súlya főszabály szerint az öt kilogrammot nem haladhatja meg. A kivételt azok az esetek jelentik, amikor a küldemény ruhaneműt, gyógyszereket, vagy gyógyászati segédeszközt tartalmaz.³⁴ A csomag ugyanakkor csak olyan tárgyakat tartalmazhat, amelyeket az elítelt engedéllyel magánál tarthat.

A már ismertetett kapcsolattartási formákhoz hasonlóan a bv. intézetet az intézmény és a fogvatartás biztonsága érdekében a csomagok tekintetében is megilleti az ellenőrzés joga, és egyúttal erről a fogvatartott irányába való tájékoztatás kötelezettsége. Garanciális szabály, hogy a csomag tartalmának ellenőrzése, illetve a küldemény felbontása a fogvatartott jelenlétében történhet.³⁵

Ha a csomagban olyan dolgot találnának, amit az elítelt nem tarthat a birtokában, akkor egyrészt lehetséges a tárgy letétbe helyezése, másrészt az elítelt költségén a visszaküldése, illetve a megjelölt személy részére történő kiadása, vagy harmadsorban a megsemmisítése. Így például, ha a fogvatartottnak olyan gyógyszert juttatnak be az intézménybe, amelyet a bv. orvos nem engedélyezett, a fogvatartott kérelmére és költségére vissza kell küldeni. A megsemmisítést kell alkalmazni azokban az esetekben, ha a tárgy letétbe nem helyezhető, vissza nem küldhető és arról az elítelt sem rendelkezett.³⁶ Egyebekben a csomag kezelésére vonatkozó szabályokat az intézmények házirendje tartalmazza.³⁷

A jogalkotó figyelemmel volt azokra az esetekre is, amikor az elítelt nem kap csomagot: ilyenkor az intézet parancsnoka engedélyezheti, hogy az elítelt a személyes szükségletére havonta felhasználható összegben felül, a rendelkezésre álló letéti pénze akár 100%-át terjedően vásároljon.³⁸

4.4. Látogató fogadása

A Bv. kódex 177.§-ának (1) bekezdése rögzíti a látogató fogadásának gyakoriságára vonatkozó minimumot, illetve az egyes látogatások tartamának minimumát, valamint maximumát. Ennek alapján havonta legalább egyszer kerülhet sor a kapcsolattartás e formájára, mégpedig hatvan percben, de legfeljebb kilencven percben. A progresszív rezsimszabályok figyelembe vételével a legkevesebb számú, illetve legrövidebb tartamú kapcsolattartás a fegyház fokozaton belül szigorúbb rezsimbe sorolt elítéltek esetében érvényesül: ők látogatót havonta csak egyszer és a törvény által minimumként rögzített hatvan perc tartamban fogadhatnak. Amennyiben a fegyház fokozatú elítelt az általános rezsimszabályok alá tartozik, akkor a havi egyszeri látogatás tartamára a maximális kilencven perc az irányadó. Fontos kiemelni, hogy a kapcsolattartások gyakorisága, illetve tartama a rezsimszabályok szerint mindhárom végrehajtási fokozat esetén bővíthető.

---

³³ Bv. tv. 176.§ (6) bek.

³⁴ Bv. Szabályzat 103.§ (5) bek.

³⁵ Bv. Szabályzat 103.§ (2) bek.

³⁶ Bv. Szabályzat 103.§ (3) bek.

³⁷ Bv. Szabályzat 44.§ (2) bek. g) pont.

³⁸ Bv. Szabályzat 103.§ (4) bek.

A fegyház, börtön és fogház végrehajtási fokozaton belül enyhébb rezsimbe sorolt elítéltek esetén havonta már két alkalommal nyílik lehetőség látogató fogadására, illetve ez irányadó a fogház fokozaton belül az általános rezsimbe sorolt elítéltek vonatkozásában is. A legkedvezőbb szabályozás természetesen a fogház fokozatban büntetésüket töltő és enyhébb rezsimbe sorolt elítéltekre vonatkozik. Esetükben a havi kétszeri és kilencven perc tartamú látogatások mellett negyedévente további egy, ugyancsak kilencven perc tartamú látogatás biztosított.

A fentiekben túlmenően a fegyház fokozat enyhébb rezsimében a már hivatkozott havi kétszeri alkalom hatvan perc időtartamú lehet; börtön fokozat szigorúbb rezsimében havi egyszer hetvenöt perc, míg általános rezsimében egyszer kilencven perc, illetve enyhébb rezsimében kétszer hetvenöt perc. Végül a fogház fokozat szigorúbb rezsimében havi egyszer kilencven perc, az általános rezsimben pedig kétszer kilencven perc az irányadó.

A fentebb ismertetett rezsimszabályoknak megfelelően a látogatások számát, konkrét időpontját az intézmény parancsnoka határozza meg.³⁹ A törvény arra is lehetősége biztosít, hogy indokolt esetben a látogatási időt meghosszabbítsák, de a látogatási idő tartama ilyenkor sem haladhatja meg a törvény által maximalizált kilencven percet. A meghosszabbítást az elítélt és látogatója egyaránt kérhetik. Fontos hangsúlyozni, hogy ebben az esetben az elítélt vagy a kapcsolattartó kéri a meghosszabbítást, és nem az elítélt számára jutalom formájában biztosított kedvezményről van szó. Utóbbi esetben ugyanis a törvény által maximalizált kilencven perc hosszabbítható meg maximálisan további harminc perccel.

Végezetül megemlíthető, hogy nem magyar állampolgárságú elítélteknél külföldről érkező látogató esetén a látogatás soron kívül is engedélyezhető.⁴⁰

4.4.1. A látogatófogadási jog korlátozása

Az EJEB esetjoga alapján elmondható, hogy a hatóság részéről a látogatásokkal összefüggésben megnyilvánuló beavatkozás/korlátozás irányulhat magának a látogatásnak az engedélyezésére, vonatkozhat a látogatás gyakoriságára és tartamára, valamint feltételeire, illetve természetesen a látogató személyére is. Utóbbi tekintetében a CPT kifejtette, hogy az olyan megközelítés, amely automatikusan kizárja a látogatók sorából a büntetett előéletű személyeket, illetve azokat a külföldieket, akiknek előélete nem állapítható meg, elfogadhatatlan.

Az EJEB számos ítéletében mondta ki, hogy önmagukban a fogvatartottak külvilággal való kapcsolatait kontrolláló intézkedések nem jelentik az Emberi Jogok Európai Egyezményének megsértését, ugyanakkor ezeket az intézkedéseket a jogszabályok egzaktnak kell, hogy meghatározzák annak érdekében, hogy az egyén jogvédelmét szolgálják egy demokratikus társadalomban. Itt is feltétel tehát a látogatásra vonatkozó korlátozások jogszabályban rögzítése, valamint a legitim cél és a szükségesség ismérveinek fennállása.

Miként arra már utalás történt, a hatályos magyar szabályozásban az elítéltek kapcsolattartási joga, így a látogató fogadása is, elsősorban a hozzátartozókkal, valamint a fogvatartott által megjelölt és egyúttal a végrehajtási intézet által engedélyezett személyekkel való kapcsolattartást jelenti, amely azonban ellenőrzés alá vonható. Az ellenőrzés lehetőségéről, illetőleg a beszélgetés esetleges megszakításáról a feleket előzetesen tájékoztatni kell. E tájékoztatási kötelezettségének az intézmény a kapcsolattartó részére küldött látogatásról

³⁹ Bv. Szabályzat 102.§ (1) bek.

⁴⁰ Bv. Szabályzat 172.§ (3) bek.

szóló értesítéssel tesz eleget, amely egyebek mellett megjelöli még az intézetbe bevihető tárgyak körét, és az ott tartózkodás szabályait, továbbá tájékoztat a ruházat és a csomag átvizsgálásának lehetőségéről is.⁴¹

Ellenőrzés nélkül történik ugyanakkor a védővel való személyes érintkezés és hasonló szabályozás vonatkozik a fogvatartott és valamely nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szervezet (így különösen az EJEB) elé terjesztett ügyben eljáró, a fogvatartottat a bv. intézet eljárásával kapcsolatban képviselő személy közötti látogatásra. A Bv. kódex az ellenőrzés tilalmát utóbbi esetben akkor oldja fel, ha a fogvatartottat képviselő személy egyúttal a fogvatartott hozzátartozója is.

A Bv. kódex alapján a folyamatban lévő büntetőeljárás eredményessége érdekében az ügyész és a bíróság meghatározott személyeket ki is zárhat a látogatásból, illetve ki kell zárni azt, akinek magatartása veszélyt jelent az intézmény vagy a fogvatartás biztonságára. Vonatkozásukban tehát a kapcsolattartás ezen formája nem gyakorolható.

Amennyiben a látogatásra sor kerülhet, de akár a fogvatartott, akár látogatójának a magatartása közvetlenül sértene vagy veszélyeztetné az intézet rendjét, a fogvatartás biztonságát, a látogatást egyrésztől meg kell szakítani, másrésztől a szükséges intézkedéseket meg kell tenni. Ugyancsak biztonsági szempont indokolhatja, hogy a látogatásra biztonsági beszélő fülkén vagy rácson keresztül kerüljön sor.

Általános szabály, hogy egyidőben négy fő fogadható. A törvény életkori megkötést nem tartalmaz.

Végül megemlítendő, hogy amennyiben az elítélt magánélzárás fenyítés hatálya alatt áll, egyebek mellett a látogató fogadásának joga sem illeti meg. Ez ugyanakkor nem abszolút tilalom, mivel a törvény ilyenkor is biztosítja a lelkésszel, a leendő munkáltatóval, a pártfogó felügyelővel, valamint a karitatív szervezet megbízottjával való találkozást.⁴²

4.5. Látogató bv. intézeten kívüli fogadása

A Bv. törvényben a látogató intézeten kívüli fogadásának jogintézménye 3 esetben jelenik meg: egyrésztől megilleti e jogosultság az enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazása esetén a büntetését börtön vagy fogház fokozatban töltő elítéltet;⁴³ továbbá megtaláljuk a látogató bv. intézeten kívüli soron kívüli fogadását a bv. kódex által taxatív felsorolt jutalmazási formák között;⁴⁴ harmadsorban pedig a törvény a végrehajtási fokozatokhoz és a rezsimszabályokhoz igazodó kapcsolattartási formaként nevesíti.⁴⁵

A látogató intézeten kívüli fogadása mint kapcsolattartási forma meghatározott törvényi feltételek fennállása esetén alkalmazható fegyház végrehajtási fokozatban szabadságvesztés-büntetésüket töltőknél, illetve a szabadságvesztésből legalább öt évet kitöltő, átmeneti részlegbe helyezett elítélteknél is. E kapcsolattartási forma engedélyezésének feltétele a büntetés egyharmad részének letöltése és ehhez konjunktíve kapcsolódva fegyházban minimálisan egy év, börtönben minimálisan hat hónap, fogházban pedig minimálisan három hónap kitöltése. A progresszív rezsimszabályok alapján ugyanakkor a szigorúbb rezsimbe

⁴¹ Bv. Szabályzat 101.§ (2) bek.

⁴² Bv. tv. 169.§ (2) bek. d) pont.

⁴³ Bv. tv. 104.§ (3) bek. c) pont.

⁴⁴ Bv. tv. 165.§ (2) bek. h) pont.

⁴⁵ Bv. tv. 173.§ (1) bek. e) pont.

sorolt elítéltek számára egyik végrehajtási fokozat esetén sem engedélyezhető, hogy intézeten kívül fogadjanak látogatót. További kizáró rendelkezést tartalmaz a Bv. Szabályzat 106.§-ának (1) bekezdése. Erre tekintettel nincs helye e kapcsolattartási formának, ha

- az elítélttel szemben újabb büntetőeljárás van folyamatban;
- az elítélt a legsúlyosabb megítélés alá tartozó erőszakos többszörös visszaesői kategóriába tartozik;⁴⁶
- a kockázatértékelése azt mutatja, hogy esetében magas a visszaesés kockázata vagy biztonsági kockázati besorolása.

Utóbbi kategóriát abszolút kizáró oknak nem tekinthetjük, tekintettel arra, hogy az elítélt kockázati értékelése a fogvatartás során kedvezőbb irányba megváltozhat.

A fenti esetkörökön túlmenően a kizárás alapjául szolgálhat egy korábbi távollét, amely alatt tanúsított kedvezőtlen fogvatartotti magatartás eredményezi az engedélyezés megtagadását. Amennyiben a fogvatartott önhibájából nem tért vissza, akkor a Bv. Szabályzat rendelkezése szerint a bv. intézetbe történő visszaszállítástól számított egy évig nem fogadhat intézeten kívül látogatót.

Végül megemlítendő, hogy a törvény kivételes jelleggel ugyan, de egyes kizáró okok⁴⁷ fennállása ellenére is lehetőséget kínál a látogató intézeten kívüli fogadásának engedélyezésére. A Bv. Szabályzat 106.§-ának (3) bekezdése a kimaradás, az eltávozás és a látogató bv. intézeten kívüli fogadásának közös szabályaként ilyen kivételes esetkörnek minősíti, ha az elítélt átmeneti részlegben van; továbbá várható szabadulása négy hónapon belül esedékes.

4.5.1. A látogató intézeten kívüli fogadásának tartama és gyakorisága

A Bv. kódex a látogató intézeten kívüli fogadásának tartamát alkalmanként legalább kettő órában határozza meg, maximális tartamot ugyanakkor nem jelöl meg. Megjegyezhető, hogy a progresszív rezsimszabályok a maximális tartam hiánya ellenére egységesen e két óra tartamot teszik lehetővé és eltérés csak a gyakoriság tekintetében van.

E kapcsolattartási forma számszerűségét tekintve a Bv. Szabályzat ad iránymutatást a rezsimszabályok körében. Miként arra már utalás történt, e kapcsolattartási forma alkalmazása kizárt a szigorúbb rezsimbe sorolt elítélteknél, így létjogosultsága csak az általános, valamint az enyhébb rezsim vonatkozásában van. Fegyház végrehajtási fokozatnál az általános rezsim évente egy, míg az enyhébb rezsim két alkalommal teszi lehetővé alkalmazását.⁴⁸ A szabadságvesztés-büntetésüket börtön fokozatban töltők számára általános rezsimben évente kettő, míg enyhébb rezsimben három alkalom engedélyezett.⁴⁹ Fogház fokozatban pedig az általános rezsim évente három, míg az enyhébb öt alkalmat tesz lehetővé.⁵⁰

Fontos végül leszögezni, hogy az engedélyezett intézményen kívüli látogatófogadás a Bv. Szabályzat 105.§-ának (3) bekezdése alapján a havi látogatás terhére történik. Ez tehát azt jelenti, hogy egy börtön fokozaton belül általános rezsimbe besorolt elítélt, aki látogatót havi egy alkalommal fogadhat, adott hónapban realizált egyik éves intézményen kívüli látogatófogadással ugyanezen hónapban intézeten belül látogatót már nem fogadhat.

⁴⁶ lásd Btk. 459.§ (1) bek. 31. pont c).

⁴⁷ Bv. Szabályzat 106.§ (1) bek. c), d), e) és g) pont.

⁴⁸ Bv. Szabályzat 39.§ (2) bek. b) pont és 39.§ (3) bek. b) pont.

⁴⁹ Bv. Szabályzat 40.§ (2) bek. b) pont és 40. § (3) bek. b) pont.

⁵⁰ Bv. Szabályzat 41.§ (2) bek. b) pont és 41. § (3) bek. b) pont.

A látogató intézményen kívüli fogadása akkor nem esik a havi látogatás terhére, ha az elítéltet a látogató bv. intézeten kívüli soron kívüli fogadása jutalomban részesítették [Bv. Szabályzat 105. § (3) bek.]. Ilyenkor tehát az adott hónapban esedékes intézeten belüli látogatófogadáson kívül sor kerülhet a látogató intézeten kívüli fogadására is.

Végül leszögezhető, hogy a látogató intézeten kívüli fogadása legfeljebb a látogatás napjának a végéig tarthat és a látogatás tartama, hasonlóan a látogató bv. intézeten kívüli soron kívüli fogadása jutalomhoz, a szabadságvesztés tartamába beleszámít.

A látogató bv. intézeten kívüli fogadását egyrészt maga az elítélt, másrészt a reintegrációs tiszt is kérheti, kezdeményezheti. Engedélyezés esetén a kapcsolattartónak a bv. intézet megküldi a látogatásról szóló értesítést. Az intézmény csak a látogatási értesítésen szereplő kapcsolattartóval hagyható el és kizárólag annak a bv. intézetben való megjelenését követően.

4.6. A kimaradás

A Bv. kódex a kimaradás kapcsolattartási forma szerepét elsősorban a családi és társadalmi kapcsolatok fenntartásának, az elítélt oktatásban, képzésben való részvételének, illetve a szabadulás utáni munkavégzés, lakóhelyről való gondoskodás elősegítésében határozza meg.⁵¹ E kapcsolattartási mód azonban nem illeti meg alanyi jogon az elítélteket, mert alkalmazását a törvény engedélyezéshez köti. Az engedélyezés általános feltételeit a kódex a látogató bv. intézeten kívüli fogadásával egyezően határozza meg. Így elsődleges feltétel a büntetés egyharmad részének letöltése, továbbá fegyházban legalább egy év, börtönben legalább hat hónap, míg fogházban legalább három hónap kitöltése. Emellett elrendelhető a kimaradás az átmeneti részlegbe helyezett elítéltek⁵² vonatkozásában is. Megemlíthető továbbá, hogy az elítéltek jutalomként is „részesülhetnek” kimaradásban, feltéve, hogy nincs ellenük újabb büntetőeljárás folyamatban, illetve a magatartási szabályokat sem sértették meg ismételten vagy súlyosan.⁵³

A progresszív rezsimszabályok figyelembe vételével alkalmazása egyik végrehajtási fokozatban sem engedélyezhető a szigorúbb rezsimbe sorolt elítélteknél.⁵⁴ Ezen túlmenően kizárt a gyógyító-terápiás, illetve a pszichoszociális speciális részlegekbe elhelyezett elítéltek vonatkozásában⁵⁵ és ugyancsak irányadónak kell tekintenünk a Bv. Szabályzat 106.§-ának (1) bekezdésében felsorolt, a látogató bv. intézeten kívüli fogadásánál ismertett kizáró körülményeket is.

A kimaradás tartama tekintetében a kódex csak a maximumot jelöli meg (huszonnégy óra), ugyanakkor alkalmazási gyakorisága a rezsimszabályok függvényében a Bv. Szabályzatban került rögzítésre. A rezsimszabályok figyelembe vételével a kimaradás számításba jöhető legrövidebb tartama tizenkettő óra. Fegyház fokozat általános rezsimében a szabályozás alapján évente egy alkalommal engedélyezhető kimaradás tizenkettő óra tartamban,⁵⁶ míg enyhébb rezsimben évente három alkalommal ugyancsak tizenkettő óra tartamban [Bv.

⁵¹ Bv. tv. 179.§ (3) bek.

⁵² Bv. tv. 103.§ (1) bek.

⁵³ Bv. tv. 166.§

⁵⁴ Bv. Szabályzat 39.§ (1) bek. d) pont; 40.§ (1) bek. d) pont; 41.§ (1) bek. d) pont.

⁵⁵ Bv. Szabályzat 42.§ (5) és (6) bek.].

⁵⁶ Bv. Szabályzat 39.§ (2) bek. e) pont.

Szabályzat 39.§ (3) bek. e) pont]. Börtön végrehajtási fokozat általános rezsimében évente csak egyszer alkalmazható, de tartama ekkor már a maximális huszonnégyszer óra lehet [Bv. Szabályzat 40.§ (2) bek. e) pont], enyhébb rezsimbe sorolt elítélteknél pedig a huszonnégyszer óra tartamú kimaradás évente háromszor engedélyezhető [Bv. Szabályzat 40.§ (3) bek. e) pont]. Szabadságvesztés-büntetésüket fogházban töltő és általános rezsimbe sorolt elítélteknél a jogszabály évente két alkalomról, míg enyhébb rezsim esetén négy alkalomról tesz említést, alkalmanként huszonnégyszer-huszonnégyszer óra tartamban [Bv. Szabályzat 41.§ (2) és (3) bek. e) pont].

Végül megjegyezhető, hogy a kimaradás mint kapcsolattartási forma nemcsak az egyes fogvatartottak, hanem adott esetben az elítéltek csoportja számára is engedélyezhető. Erre különösen akkor kerülhet sor, ha az elítéltek például munkájukkal, magatartásukkal kiérdemelték egy sportrendezvény megtekintését, egy kulturális programon való részvételt.

4.7. Az eltávozás

Az eltávozás alkalmazása ugyancsak engedélyezéshez kötött. Feltételeit tekintve – hasonlóan a látogató bv. intézetén kívüli fogadásához, illetve a kimaradáshoz – szükséges a szabadságvesztés-büntetés egyharmadának letöltése, illetőleg fegyház végrehajtási fokozatban legalább egy év, börtönben legalább hat hónap, míg fogházban legalább három hónap kitöltése. Megjegyezhető ugyanakkor, hogy mind a fegyház, mind pedig a börtön fokozat esetén engedélyezését a törvény kivételesnek tekinti, azaz általános jellegű alkalmazására csak a fogház fokozatnál nyílik lehetőség.

Emellett a Bv. Szabályzat a progresszív rezsimszabályok körében kizárja e kapcsolattartási formából a szigorúbb rezsimbe sorolt elítélteket, mégpedig valamennyi végrehajtási fokozat vonatkozásában.⁵⁷ Emellett nincs lehetőség engedélyezésére a fegyház végrehajtási fokozat általános vagy enyhébb rezsimében elhelyezett elítéltek esetében akkor, ha tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés-büntetésüket töltik.⁵⁸ A fentiekén túlmenően nem engedélyezhető eltávozás a gyógyító-terápiás, a pszichoszociális, valamint a drogpreevenációs részlegekben elhelyezett speciális kezelési igényű elítéltek számára sem.⁵⁹ Végül az eltávozásnál is irányadónak kell tekintenünk a Bv. Szabályzat 106.§-ának (1) bekezdésében felsorolt kizáró okokat.

Az eltávozás tartamát tekintve éves szinten fegyház fokozatban maximum öt, börtönben maximum tíz nap, fogházban és átmeneti részlegben pedig egyaránt maximum tizenöt nap lehet. A progresszív rezsimszabályok figyelembe vételével ezen maximális tartamok az egyes végrehajtási fokozatok enyhébb rezsimeiben jutnak szerephez.

5. Záró gondolatok

Az elítéltek sikeres reintegrációja nagymértékben függ a családi kapcsolatoktól. A család, a családi környezet olyan stabilizáló erőként képes ugyanis hatni, ami a fogvatartottakat a társadalomba történő be/visszailleszkedésre ösztönözheti. Mivel a visszailleszkedés és

⁵⁷ Bv. Szabályzat 39 § (1) bek. e) pont; 40. § (1) bek. e) pont és 41. § (1) bek. e) pont.

⁵⁸ Bv. Szabályzat 39.§ (2) bek. f) pont és (3) bek. f) pont.

⁵⁹ Bv. Szabályzat 42.§ (5)-(7) bek.

a visszaesés megelőzése közös érdek, a büntetés-végrehajtási intézetek számára fontos feladatként fogalmazódik meg a fogvatartottak családi kapcsolatainak megőrzése, ápolása, az ehhez történő segítségnyújtás. Ezt szolgálják a Bv. kódex által szabályozott kapcsolattartási formák.

Noha a fogvatartottak kapcsolattartási joga a végrehajtás tényéből fakadó szükségszerű korlátozásokkal gyakorolható, kiemelést érdemel, hogy hatályos szabályozásunk a korábbiakhoz képest szélesebb körben, több kapcsolattartási formát szabályozva teremti meg e jogosultság gyakorlásának jogi háttérét. Másrészt azt a '60-as, '70-es években uralkodó felfogást, hogy a kapcsolattartás olyan kedvezmény, amit ki kell érdemelni, napjainkra felváltotta a kapcsolattartás büntetés-végrehajtási jogviszonyból származó jogként, jogosultsággként való elismerése.